

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ลักษณะพิเศษของวิชาชีพพยาบาลคือ เป็นอาชีพที่ต้องปฏิบัติต่อชีวิตคนหรืออาจกล่าวได้ว่า การพยาบาลเป็นบริการทางวิชาชีพ ซึ่งวางอยู่บนรากฐานของวิทยาศาสตร์ โดยสร้างสมเป็น ความสามารถทางทักษะและสติปัญญาของพยาบาลแต่ละคน เป็นการบริการที่มุ่งให้ความช่วยเหลือ แก่บุคคลที่เจ็บป่วยและไม่เจ็บป่วยซึ่งต้องการคำแนะนำหรือต้องการการดูแลสุขภาพอนามัย เพื่อให้บุคคลนั้นมีพัฒนาการและคงไว้ซึ่งความมีสุขภาพดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์

ปัจจุบันสังคมมีความต้องการบัณฑิตพยาบาลเป็นจำนวนมาก เพราะพยาบาลเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการช่วยให้บริการสังคมทางด้านสาธารณสุข เพื่อช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ประกอบกับอัตราการเพิ่มของประชากรในประเทศไทยยังคงค่อนข้างสูง และมีมากขึ้นตามลำดับ ความต้องการของสังคมต่อบริการสาธารณสุขจึงเพิ่มทวีคูณขึ้นอย่างรวดเร็ว ฉะนั้นสังคมไทยจึงต้องการลักษณะของพยาบาลที่เฝือพร้อมด้วยความรู้ความสามารถ ตลอดจนการ วินิจฉัยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เพื่อก่อปฏิบัติงานในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ พยาบาลในลักษณะ ดังกล่าวนี้คือ พยาบาลระดับวิชาชีพ ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะนโยบายการ จัดการศึกษาพยาบาลโดยกำหนดขอบเขตหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพไว้ว่า พยาบาลระดับวิชาชีพนั้น หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลระดับวิชาชีพ เพื่อสามารถประกอบอาชีพใน ด้านบริการสุขภาพอนามัยทั้งในส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชนก็ตาม มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการให้การบริการแก่ผู้ป่วย ผู้รับบริการในโรงงานหรือชุมชนตามขอบเขตของงาน ซึ่งรวมทั้ง การแก้ปัญหาสุขภาพขั้นพื้นฐาน และปัญหาการพยาบาลที่สลับซับซ้อนในการพยาบาลสาขาใดสาขาหนึ่ง ตลอดจนการควบคุม นิเทศ การปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลระดับต้น โดยมีขอบเขตหน้าที่ของ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในด้านการพยาบาล การรักษา การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟู สมรรถภาพ การบริหาร การศึกษาและการสนับสนุนด้านอื่น ๆ

การผลิตพยาบาลระดับวิชาชีพนั้น ถือตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับวิชา

ขึ้น ทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ.2525 มีระยะเวลาการศึกษา 8 ภาคการศึกษาปกติ ตามระบบ
 ตรีภาคที่มีระยะเวลาการศึกษาเทียบเท่า มีโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย 4 หมวดวิชา
 คือ หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาชีพ หมวดวิชาเลือกเสรี ให้มี
 จำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 130 หน่วยกิต และอย่างมากไม่เกิน 150 หน่วยกิต

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้เปลี่ยนจากหลักสูตรวิทยา-
 ศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) มีจำนวนหน่วยกิตรวม 144 หน่วยกิต เป็นหลักสูตร
 พยาบาลศาสตร์บัณฑิต มีจำนวนหน่วยกิตรวม 147 หน่วยกิต ในปีการศึกษา 2535

ในหลักสูตรการศึกษามีการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งคณะพยาบาลศาสตร์
 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้คาดหวังว่าบัณฑิตที่จบไปแล้วจะมีความรู้ ความสามารถ
 ดังนี้

1. ให้การพยาบาลในด้านการป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสุขภาพ
 อนามัยของประชาชนโดยไม่เลือกเชื้อชาติ ชั้น วรรณะ และศาสนา ในสถาบันและในชุมชนโดยเน้น
 การให้การพยาบาลคนทั้งคน (Holistic Care)
2. วางแผนการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาล เพื่อให้การพยาบาลแก่ บุคคล
 ครอบครัว ชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยเน้นถึงความต่อเนื่องของการมีสุขภาพดี และความเจ็บป่วย
 (Health-Illness Continuum)
3. เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) และแก้ปัญหาสุขภาพอนามัยของ
 ประชาชนได้เป็นอย่างดี
4. ประเมินผลการวิจัยเพื่อนำมาประยุกต์ในการปฏิบัติการพยาบาล ร่วมมือและทำวิจัย
 เกี่ยวกับพยาบาลได้เป็นอย่างดี
5. สนใจและใฝ่หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพให้เจริญก้าวหน้า และทันต่อการ
 เปลี่ยนแปลงของสังคมในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

6. ทำงานด้านบริการ สุขภาพ อนามัย ร่วมกับบุคลากรในทีมสุขภาพและบุคคลในสาขาวิชาชีพอื่นได้เป็นอย่างดี
7. ตระหนักและยึดมั่นในคุณธรรม และจริยธรรมในการประกอบอาชีพ เพื่อให้บริการสุขภาพอนามัยที่มีประสิทธิภาพแก่ประชาชน
8. สนับสนุนและส่งเสริมสมาคมวิชาชีพ สภาการพยาบาล และรักษามาตรฐานวิชาชีพให้ดำรงไว้
9. สนับสนุนการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองดี
10. ส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม

จากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่คาดหวังของบัณฑิต (ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน การเรียนการสอนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะดังกล่าว จำเป็นต้องมีการสอนทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในภาคปฏิบัตินอกจากจะฝึกให้นักศึกษามีความสามารถในด้านทักษะการปฏิบัติ มีความรู้ รู้จักตัดสินใจแล้ว ยังต้องปลูกฝังจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อแก่นักศึกษา การเรียนการสอนภาคปฏิบัติจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ในระดับปริญญาตรี ซึ่งนักศึกษาต้องมีการเรียนรู้ภาคทฤษฎีก่อนการเรียนภาคปฏิบัติ ความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติของนักศึกษาย่อมแตกต่างกันในแต่ละบุคคล และขึ้นับการศึกษา ขึ้นกับประสบการณ์ ภูมิลำเนา เป็นต้น นักศึกษาเองควรมีการประเมินความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติของตนเอง ทั้งนี้เพื่อปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาตนเองต่อไป การปรับปรุงแก้ไขนี้เป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารและคณาจารย์ผู้สอน ขณะที่หลักสูตรและสังคมคาดหวังความสามารถของบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ไว้สูง นักศึกษานายบาลที่กำลังศึกษาอ้อมมีความคาดหวังต่อความสามารถในการปฏิบัติของตนไว้สูงเช่นกัน หากการปฏิบัติจริงของนักศึกษานั้นไม่เป็นไปตามความคาดหวังทั้งนี้เป็นเพราะสาเหตุใด ประเด็นสำคัญนี้ผู้บริหารและคณาจารย์ผู้สอนควรนำไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ได้บัณฑิตพยาบาลศาสตร์ที่มีคุณภาพเพื่อรับใช้สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติโดยรวม และรายด้านของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีที่ 2 , 3 และ 4
2. เปรียบเทียบความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติโดยรวม และรายด้านของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีที่ 2 , 3 และ 4
3. เปรียบเทียบความคาดหวังกับความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามชั้นปี
4. ศึกษาสาเหตุที่ทำให้ความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลไม่เป็นไปตามความคาดหวัง
5. หาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง ความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ กับสาเหตุที่ทำให้ความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติไม่เป็นไปตามความคาดหวัง

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยรวมและรายด้านของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ,3 และ 4 ไม่แตกต่างกัน
2. ความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยรวมและรายด้านของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 สูงกว่าชั้นปีที่ 3 และของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สูงกว่าชั้นปีที่ 2
3. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติของนักศึกษาทุกชั้นปี สูงกว่าความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

4. สาเหตุที่ทำให้ความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติของ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 น้อยกว่า ชั้นปีที่ 3 และของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 น้อยกว่าชั้นปีที่ 2

5. ความคาดหวัง และความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติมี ความสัมพันธ์กันทางบวก

6. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางลบกับ สาเหตุที่ทำให้ความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติไม่เป็นไปตามความ คาดหวัง

7. ความเป็นจริงเกี่ยวกับ ความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางลบกับ สาเหตุที่ทำให้ความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติไม่เป็นไปตามความ คาดหวัง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 2 , 3 และ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 60 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 56 คน (หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 49 คน (หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต พยาบาลและผดุงครรภ์) รวมทั้งสิ้น 165 คน เก็บข้อมูลในเดือน กุมภาพันธ์ 2538 และ พฤษภาคม 2538

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

นิยามตัวแปร

ความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล
ของนักศึกษาพยาบาล หลังหรือกำลังศึกษาภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ความสามารถนี้ประเมินจากองค์
ประกอบ 3 ด้านคือ ด้านทักษะในการปฏิบัติ ด้านความรู้และการตัดสินใจ ด้านจริยธรรมและความ
รับผิดชอบ

ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงถึง
ความต้องการเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติการพยาบาลของตัวนักศึกษาเอง

ความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ หมายถึง สภาพที่เป็นจริงเกี่ยว
กับความสามารถในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติการพยาบาลของตัวนักศึกษาเอง

